Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNE ODVJETNICE
ELEANOR SHARPSTON
od 23. travnja 2015.[1]

Predmet C-95/14

Unione nazionale industria conciaria (UNIC)
Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (UNI.CO.PEL)
protiv
FS Retail
Luna srl
Gatsby srl

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Milano (Italija))

„Obveza označivanja uz naznaku podrijetla robe – Nacionalno zakonodavstvo koje zahtijeva prikaz zemlje podrijetla na oznaci koja se odnosi na proizvode proizvedene u inozemstvu uz uporabu talijanskih izraza cuoio, pelle ili pelliccia – Neispunjavanje obveze pridržavanja razdoblja mirovanja u vezi s nacionalnom mjerom prijavljenom na temelju Direktive 98/34/EZ – Nemogućnost primjene tehničkog propisa u sporu između pojedinaca – Slobodni promet robe – Članak 34. UFEU-a – Mjere s istovrsnim učinkom – Tumačenje Direktive 94/11/EZ“

1. Talijanske vlasti uvele su obvezu naznačavanja države podrijetla na proizvodima od kože dobivenim preradom (poput štavljenja[2]) koja je obavljena u stranim zemljama za koje se potom upotrebljavaju talijanski izrazi *cuoio* (koža), *pelle* (fina koža) ili *pelliccia* (krzno) (ili njihove izvedenice ili sinonimi) na proizvodima od kože, posebice obući, proizvedenim od takve kože. Dvije su organizacije pokrenule postupak pred Tribunale di Milano (Okružni sud u Milanu) nastojeći spriječiti gospodarske subjekte u Italiji da stave na tržište obuću koja ne udovoljava navedenim zahtjevima za označivanje. U ovome zahtjevu za prethodnu odluku, od Suda se traži odgovor je li takvo pravilo o označivanju u suprotnosti s člancima 34. do 36. UFEU-a u vezi sa slobodnim prometom robe i/ili Direktivom 94/11/EZ[3] (u daljnjem tekstu: Direktiva o označivanju obuće) i/ili Moderniziranim carinskim zakonikom[4]. Međutim, još jedno važno pitanje koje nije izričito postavio sud koji je uputio zahtjev, jest to čine li možda već odredbe Direktive 98/34/EZ[5] nacionalno pravilo označivanja neprimjenjivim.

1 — Izvorni jezik: engleski

2 — Proces obrade kože životinja radi proizvodnje kože koja je trajnija i manje podložna razgradnji od neobrađenog materijala.

3 — Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. o usklađivanju prava i drugih propisa država članica u odnosu na označivanje materijala korištenih u glavnim dijelovima obuće namijenjene prodaji potrošaču (SL 1994., L 100, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 57., str. 66.), kako je izmijenjena (i) Aktom o uvjetima pristupanja Češke Republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Mađarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije i Slovačke Republike i prilagodbe Ugovorima na kojima se temelji Europska Unija (SL 2003., L 236, str. 33.), (ii) Direktivom Vijeća 2006/96/EZ od 20. studenoga 2006. kojom se prilagođavaju određene direktive u području slobodnog kretanja robe zbog pristupanja Bugarske i Rumunjske (SL 2006., L 363, str. 81.) [neslužbeni prijevod] i (iii) Direktivom Vijeća 2013/15/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području slobodnog kretanja robe zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL 2013., L 158, str. 172.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 24., str. 151.).

4 — Vidjeti točku 3. u nastavku.

5 — Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa [te pravila o uslugama informacijskog društva] (SL 1998., L 204, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 42., str. 58.) (u daljnjem tekstu: Direktiva 98/34).

Pravo Unije

Ugovor o funkcioniranju Europske unije

2. Članak 34. UFEU-a zabranjuje količinska ograničenja uvoza i sve mjere s istovrsnim učinkom među državama članicama. Članak 35. sadrži sličnu odredbu u vezi s izvozom. Članak 36. propisuje da države članice mogu uvesti razmjerna ograničenja kretanja robe ako je to iz određenih dopuštenih razloga opravdano [6].

Carinski zakonik

3. Članak 36. Moderniziranog carinskog zakonika [7] spada među odredbe kojima se utvrđuju pravila za određivanje nepovlaštenog podrijetla robe u svrhu primjene Zajedničke carinske tarife, mjera (osim tarifnih mjera) koje se utvrđuju odredbama Zajednice i koje uređuju određena područja koja se odnose na trgovinu robom ili drugih mjera Zajednice koje se odnose na podrijetlo robe [8]. Na temelju članka 36., smatra se da roba koja je u cijelosti dobivena u jednoj zemlji ili području ima podrijetlo iz te zemlje ili tog područja [9]. Za robu, čija proizvodnja uključuje više od jedne zemlje ili područja, smatra se da potječe iz zemlje ili područja gdje je obavljena posljednja značajna promjena [10].

4. U svojem zahtjevu za prethodnu odluku Tribunale di Milano navodi članak 60. Uredbe (EU) br. 952/2013 [11]. Članak 60. stavak 1. koristi iste pojmove kao i Uredba br. 450/2008. Članak 60. stavak 2. navodi: „[r]oba čija proizvodnja uključuje više od jedne zemlje ili područja smatra se robom koja potječe iz zemlje ili područja gdje je obavljena posljednja značajna, gospodarski opravdana obrada ili prerada, u poduzeću opremljenom za taj postupak, što rezultira izradom novog proizvoda ili predstavlja značajan stupanj izrade“. Međutim, u odlučujućem trenutku ta odredba još nije bila na snazi [12]. Stoga ću postupiti sa zahtjevom za prethodnu odluku kao da se odnosi na članak 36. Uredbe br. 450/2008 [13].

6 — Odstupanja od članka 34. navedena u članku 36. uključuju razloge javnog morala, javnog poretka ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka; zaštite nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti; ili zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva.

7 — Uredba (EZ) br. 450/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o Carinskom zakoniku Zajednice (Modernizirani carinski zakonik) (SL 2008., L 145, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 245.) (u daljnjem tekstu: Modernizirani carinski zakonik).

8 — Članak 35.

9 — Članak 36. stavak 1.

10 — Članak 36. stavak 2.

11 — Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1.).

12 — Primjenjuje se od 1. lipnja 2016. (vidjeti članak 288. stavak 2. Uredbe br. 952/2013).

13 — U svojim pisanim očitovanjima podnijetima ovom Sudu, UNIC i UNI.CO.PEL, Europska komisija i švedska vlada pozivaju se na članak 24. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.). Međutim, ta je odredba ukinuta Uredbom br. 450/2008 (vidjeti njezin članak 186.). Kako je navela Švedska, odredbe potonje Uredbe postale su primjenjive najkasnije 24. lipnja 2013. (vidjeti članak 188. stavak 2.) — to jest, prije nego što je 27. rujna 2013. pokrenut postupak pred sudom koji je uputio zahtjev. Stoga je članak 36. Uredbe br. 450/2008 bio na snazi u trenutku nastanka činjenica u glavnom postupku.

Direktiva o označivanju obuće

5. Ova je direktiva uvedena kako bi riješila probleme koji utječu na trgovinu obućarskim proizvodima unutar Zajednice. Države članice imale su različite zahtjeve za označivanje što je dovelo do povećanih troškova gospodarskim subjektima i sprječavalo slobodni promet [14]. Smatralo se da se ti problemi mogu najučinkovitije riješiti poduzimanjem radnje na razini Unije. Zakonodavac je stoga uveo usklađenu mjeru kojom se utvrđuju samo oni zahtjevi koji su se smatrali prijeko potrebnim za slobodni promet obuće [15].

6. Direktiva o označivanju obuće čini direktivu primjenjivom na označivanje materijala korištenih u glavnim dijelovima obuće namijenjene prodaji potrošaču i definira „obuću“ kao „sv[e] proizvod[e] s pričvršćenim potplatima (donjištima) namijenjene za zaštitu ili pokrivanje stopala […]“ (članak 1. stavak 1.) [16]. Označivanje mora pružiti podatke koji se odnose na tri dijela obuće kako je određeno u Prilogu I. [17], i to gornjište, podstava i uložna tabanica te potplata donjišta (članak 1. stavak 2.). Sastav obuće mora biti naznačen ili na temelju piktograma ili pisanih oznaka za materijale propisane u Prilogu I. [18] Te informacije također moraju udovoljiti zahtjevima za označivanje u članku 4.

7. U skladu s člankom 2. stavkom 1., države članice moraju poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale da sva obuća stavljena na tržište udovoljava zahtjevima označivanja iz Direktive o označivanju obuće, ne dovodeći u pitanje druge odgovarajuće odredbe prava Unije.

8. Članak 3. navodi: „Ne dovodeći u pitanje druge relevantne odredbe Zajednice, države članice neće zabraniti ili ograničiti stavljanje na tržište obuće koja udovoljava zahtjevima označivanja ove direktive, primjenom neusklađenih nacionalnih odredbi koje određuju označivanje određenih vrsta obuće ili obuće općenito.“

9. Zahtjevi za označivanje navedeni u članku 4. stavku 1. su sljedeći: „[…] podat[ci] o materijalu, utvrđen[i] u skladu s Prilogom I., koji tvori najmanje 80% površine gornjišta cipele te podstave i uložne tabanice obuće, i najmanje 80% količine potplata (donjišta). Ako nijedan od materijala, koji se koristi za obuću, nema traženih 80% površine ili količine, treba navesti podatke za dva glavna materijala.“ Članak 4. stavak 2. određuje da se podaci o obući moraju pružiti putem „piktogram[a] ili pisan[ih] oznak[a] na najmanje jednom jeziku ili jezicima koje će utvrditi države članice potrošnje u skladu s Ugovorom, kao što je utvrđeno i objašnjeno u Prilogu I.“. Države članice moraju osigurati odgovarajuću obaviještenost potrošača o značenju piktograma, ali takve odredbe ne smiju stvarati prepreke trgovini. Oznaka mora biti pričvršćena na najmanje jedan proizvod obuće u svakom paru; mora biti vidljiva, sigurno pričvršćena na predmetnu obuću i lako dostupna; oznaka nikako ne smije potrošača navesti na pogrešno zaključivanje (članak 4. stavci 3. i 4.).

10. Članak 5. propisuje: „Ako je potrebno, dodatni pisani podaci pričvršćeni su na oznaku i mogu popratiti informacije određene ovom direktivom. Međutim, države članice ne mogu zabraniti ni spriječiti stavljanje na tržište one obuće koja udovoljava zahtjevima ove direktive, u skladu s člankom 3.“

14 — Vidjeti prvu uvodnu izjavu u preambuli Direktive o označivanje obuće.

15 — Druga, treća, peta i sedma uvodna izjava u preambuli Direktive o označivanju obuće.

16 — Neiscrpni popis proizvoda obuhvaćenih Direktivom o označivanju obuće naveden je u Prilogu II.

17 — Prilog I. prikazan je kao prilog ovom mišljenju. Točka 1. sadrži definicije i odgovarajuće piktograme ili pisane oznake koje se tiču dijelova obuće (gornjište, podstava i uložna tabanica te potplata donjišta). Riječ „koža“ definirana je u točki 2. podtočki (a) alineji (i), u kojoj je također utvrđen i odgovarajući piktogram za materijal (jednostavni stilizirani prikaz životinjske kože).

18 — Riječ *cuoio* je talijanski izraz koji je odabran u direktivi kao pisana oznaka za kožu. Ipak izgleda da uporaba tog (odobrenog) izraza također aktivira primjenu zakona br. 8/2013 (vidjeti točku 15. u nastavku). Što se tiče označivanja obuće o kojoj je riječ u glavnom postupku, vidjeti daljnje točke 16. i 63. u nastavku.

Direktiva 98/34

11. Cilj je Direktive 98/34 pomoći izbjeći stvaranje novih prepreka trgovini na unutarnjem tržištu. Direktivom se uvodi mehanizam za transparentnost i preventivni nadzor tražeći od država članica da tehničke propise dostave u obliku nacrta prije njihova donošenja i da se tada, općenito, pridržavaju razdoblja mirovanja od najmanje tri mjeseca (vidjeti točku 14. u nastavku) prije donošenja dotičnog propisa, kako bi se ostalim državama članicama i Komisiji dala prilika da izraze zabrinutost u vezi s mogućim preprekama trgovini [19].

12. Sljedeće definicije u članku 1. su relevantne:

„1. ‚proizvod', svaki industrijski i poljoprivredni proizvod, uključujući ribarske proizvode […]

[…]

3. ‚tehnička specifikacija', specifikacija sadržana u dokumentu kojim se utvrđuju svojstva koja mora imati određeni proizvod, kao što su razine kakvoće [...] uključujući zahtjeve [primjenjive na proizvod] koji se odnose na [...] pakiranje, obilježavanje i označivanje [...]

[…]

11. ‚tehnički propis', tehničke specifikacije [...] čije je poštovanje obvezno, *de jure* ili *de facto* [...] [kojima se] zabranjuj[e] proizvodnj[a] i uvoz proizvoda odnosno stavljanje na tržište ili uporabu [...]

[...]"

13. U skladu s člankom 8., države članice moraju Komisiji bez odlaganja dostaviti sve nacrte tehničkih propisa koje žele donijeti. One Komisiji također moraju dati obrazloženje u kojemu navode razloge za donošenje tehničkog propisa, ako to već nije pojašnjeno u nacrtu. Komisija mora potom odmah obavijestiti ostale države članice o nacrtu i svim dokumentima koji su joj upućeni. Članak 8. stavak 2. propisuje da Komisija i države članice svoje primjedbe dostavljaju državi članici koja je dostavila podatke. Ta država mora uzeti sve takve komentare u obzir u najvećoj mogućoj mjeri u naknadnoj pripremi tehničkog propisa. Na temelju članka 8. stavka 3. države članice Komisiji bez odlaganja moraju dostaviti konačan tekst tehničkog propisa.

14. Članak 9. stavak 1. navodi da se usvajanje nacrta tehničkog propisa koji je dostavljen na temelju članka 8. stavka 1. mora odgoditi za tri mjeseca (u daljnjem tekstu: razdoblje mirovanja). To se razdoblje odgađa na šest mjeseci ako je Komisija odnosno neka od država članica u roku od tri mjeseca od tog dana dostavila detaljno mišljenje u kojemu se navodi da bi predviđena mjera mogla stvoriti prepreke slobodnom kretanju robe na unutarnjem tržištu (članak 9. stavak 2.). Razdoblje mirovanja odgađa se na rok do 12 mjeseci ako u roku od tri mjeseca od slanja obavijesti na temelju članka 8. stavka 1. Komisija najavi da namjerava donijeti odnosno predložiti donošenje zakonodavstva o pitanju obuhvaćenom nacrtom tehničkog propisa (članak 9. stavak 3.) [20].

19 — Uvodne izjave 2. do 6. u preambuli.

20 — Detaljna pravila i razdoblja mirovanja za pravila o uslugama (koja ovdje nisu relevantna) malo su drukčija od onih za robu. Također postoje odstupanja (koja ovdje ponovno nisu važna) koja omogućuju da žurne ili hitne mjere koje spadaju u područje primjene Direktive 98/34, nakon dostavljanja, odmah stupe na snagu.

Nacionalno pravo

15. Zakon br. 8/2013 od 14. siječnja 2013. kojim se utvrđuju nove odredbe o uporabi izraza *cuoio*, *pelle* i *pelliccia* te njihovim izvedenicama ili sinonimima objavljen je u Službenom listu br. 25 od 30. siječnja 2013. i stupio je na snagu 14. veljače 2013. Članak 3. stavak 2. Zakona br. 8/2013 uvodi obvezu naznačavanja države podrijetla na proizvodima od kože koji su izrađeni u stranim zemljama, koji koriste te talijanske izraze pričvršćene na proizvedenu kožu. U zahtjevu za prethodnu odluku Tribunale di Milano navodi da je Zakon br. 8/2013 dostavljen Komisiji 21. prosinca 2012. pod referentnim brojem 2012/667/I [21]. Stoga je podlijegao u najmanju ruku početnom razdoblju mirovanja u trajanju od tri mjeseca na temelju članka 9. stavka 1. Direktive 98/34 [22].

Činjenice, postupak i prethodna pitanja

16. FS Retail srl, Luna srl i Gatsby srl, tuženici u glavnom postupku, gospodarski su subjekti koji stavljaju na tržište obuću u Italiji. Predmetna obuća nosi talijanske nazive *pelle* ili *vera pelle* (prava koža) na unutarnjoj potplati. Neka od dotične obuće proizvedena je u Narodnoj Republici Kini. Podrijetlo te obuće naznačeno je plastičnom oznakom pričvršćenom na potplatu donjišta. Iz glavnog postupka nejasno je potječe li ostala obuća o kojoj je riječ (koja nije označena kao da je kineskog podrijetla) iz ostalih država članica ili iz trećih zemalja.

17. Unione nazionale industria conciaria (u daljnjem tekstu: UNIC), trgovačko udruženje koje predstavlja industriju štavljenja kože, i Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (u daljnjem tekstu: UNI.CO.PEL), organizacija koja promiče interese potrošača u Italiji (u daljnjem tekstu: tužitelji), pokrenuli su 27. rujna 2013. postupak protiv tuženika pred Tribunale di Milano tražeći privremenu pravnu zaštitu zbog toga što su prekršili odredbe članka 3. stavka 2. Zakona br. 8/2013. Podnositelji zahtjeva smatraju da se uporabom talijanskih izraza za opisivanje unutarnje kožne potplate bez naznačavanja njezina podrijetla potrošače navodi na pogrešno zaključivanje da je upotrijebljena koža i/ili cijeli proizvod talijanskog podrijetla. Nadalje, praksa korištenja talijanskih izraza za takve proizvode predstavlja nelojalnu konkurenciju od strane proizvođača koji nisu iz EU-a na štetu talijanske industrije kože i obuće, jer talijansko podrijetlo korištene kože predstavlja kvalitetu koja se primjenjuje samo na obuću izrađenu od talijanske kože.

18. Svaki od tri tuženika protivili su se zahtjevu za privremenu pravnu zaštitu na različitim osnovama: (i) da predmetna obuća udovoljava zahtjevima Direktive o označivanju obuće i (ii) da, ako su određeni artikli obuće označeni da su podrijetlom iz Kine, tada su oni sukladni Zakonu br. 8/2013 i talijanski potrošači su primjereno informirani o podrijetlu predmetnih proizvoda, tako da tim proizvodima treba dozvoliti stavljanje na tržište u Italiji (Gatsby); (iii) da je Zakon br. 8/2013 Komisiji dostavljen kao tehnički propis na temelju Direktive 98/34, ali je donesen prije isteka prvotnog razdoblja mirovanja utvrđenog člankom 9. navedene direktive, što ga čini neprimjenjivim u glavnom postupku (Luna); i (iv) da je Zakon br. 8/2013 nerazmjeran jer su proizvođači slobodni naznačiti na vlastitu inicijativu jesu li njihovi proizvodi talijanskog podrijetla (FS Retail).

19. U tom kontekstu, Tribunale di Milano moli Sud da donese prethodnu odluku o šest međusobno povezanih pitanja koje je možda lakše shvatiti u sažetom obliku.

21 — Međutim, moje istraživanje Informacijskog sustava tehničkih propisa (u daljnjem tekstu: baza podataka TRIS) kojim upravlja Glavna uprava Komisije za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike ukazuje na to da je Komisija predloženi Zakon br. 8/2013 zaprimila 29. studenoga 2012.

22 — Vidjeti još točku 46. u nastavku.

20. Ta se pitanja tiču različitih načina na koje se pravo Unije može protiviti primjeni članka 3. stavka 2. Zakona br. 8/2013 na proizvode izrađene od kože:

— koji su zakonito izrađeni i stavljeni na tržište u drugim državama članicama ili

— koji su izrađeni u zemljama koje nisu članice Europske unije i koji nisu zakonito stavljeni na tržište unutar Unije.

21. U obje te situacije, ističe sud koji je uputio zahtjev, članak 3. stavak 2. Zakona br. 8/2013 čini obveznim naznačavanje države podrijetla ako je (kao što je ovdje slučaj) proizvod označen talijanskim izrazom *pelle*. On pita može li takav zahtjev biti isključen:

— člancima 34. do 36. UFEU-a, kao mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja trgovanja između država članica, a da to nije opravdano nekim dopuštenim razlogom (prvo i drugo pitanje);

— člancima 3. i 5. Direktive o označivanju obuće, na temelju koje države članice ne mogu zabraniti ili spriječiti stavljanje na tržište obuće koja udovoljava zahtjevima za označivanje te direktive (treće i četvrto pitanje); ili

— člankom 60. Uredbe br. 952/2013 (bivši članak 36. Uredbe br. 450/2008), koji definira podrijetlo robe; (peto i šesto pitanje).

22. UNIC i UNI.CO.PEL, Gatsby, njemačka, nizozemska i švedska vlada i Komisija dostavili su pisana očitovanja. Rasprava je sazvana za 15. siječnja 2015., nakon zahtjeva Suda da stranke odgovore na pitanje koje je Komisija postavila u svojem pisanom očitovanju o tome je li Zakon br. 8/2013 bio neprimjenjiv jer je bio donesen protivno odredbama o mirovanju iz članka 9. stavka 1. Direktive 98/34. Ostale stranke koje su podnijele pisana očitovanja nisu se osvrnule na tu točku i sud koji je uputio zahtjev nije postavio to pitanje. Na raspravi, UNIC i UNI.CO.PEL, Češka Republika, Njemačka i Komisija izložile su usmena očitovanja.

Ocjena

Uvodne napomene

23. Na raspravi, prije razmatranja pitanja Suda, UNIC i UNI.CO.PEL naveli su da Sud mora najprije ispitati je li zahtjev za prethodnu odluku trebao biti povučen, jer se nacionalni pravni okvir opisan u zahtjevu za prethodnu odluku od tada promijenio. Naveli su da je Zakon br. 8/2013 stavljen izvan snage 10. studenoga 2014. i da je novi zakonodavni ukaz u vezi s proizvodima od kože dostavljen Komisiji na temelju Direktive 98/34[23].

24. Povlačenje zahtjeva za prethodnu odluku isključivo je pravo suda koji je uputio zahtjev, a ne pitanje koje rješava ovaj Sud. U svakom slučaju, ne smatram da bi ovaj zahtjev trebalo rješavati na toj osnovi.

25. Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da se zahtjev tužitelja za donošenje privremenih mjera temelji na Zakonu br. 8/2013 za koji taj sud smatra da je pružio relevantni zakonodavni okvir u mjerodavno vrijeme. Za pitanja u vezi s tumačenjem prava Unije koja je postavio nacionalni sud u zakonskom i činjeničnom okviru koji je sam nadležan utvrditi, a čiju točnost Sud ne provjerava, vrijedi

23 — Očigledno je da nova mjera ponovno primjenjuje režim koji je bio prethodno uveden 1966. Budući da talijanska vlada nije dostavila pisano očitovanje niti prisustvovala raspravi, Sud to nije mogao dodatno istražiti s predstavnicima države članice o kojoj je riječ. Sud također ne zna je li se, u provedbi Zakona br. 8/2013, talijanska vlada namjeravala osloniti na članak 4. stavak 4. Direktive o označivanju obuće, koji propisuje da oznaka nikako ne smije potrošača navesti na pogrešno zaključivanje (vidjeti točku 9. gore). Sukladno tomu, neću dodatno razmatrati to pitanje u ovom mišljenju.

pretpostavka relevantnosti[24]. To je zato što se postupak određen člankom 267. UFEU-a temelji na jasnoj razdiobi funkcija nacionalnih sudova, sudišta i Suda, a potonji je ovlašten samo donositi odluku o tumačenju ili valjanosti akata prava Unije iz navedene odredbe. Nije na Sudu da donese odluku o tumačenju odredaba nacionalnog zakona niti da odluči je li njihovo tumačenje od strane suda koji je uputio zahtjev točno. Sud mora uzeti u obzir činjenični i pravni kontekst zahtjeva za prethodnu odluku, kako je opisano u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje. Određivanje primjenjivog nacionalnog zakonodavstva pitanje je tumačenja nacionalnog prava te stoga ne spada u nadležnost Suda[25].

26. Dakle, što se tiče primjene relevantnih nacionalnih pravila, Sud mora postupiti na temelju situacije koju sud koji je uputio zahtjev smatra utvrđenom[26]. Iz toga slijedi da bi Sud trebao odgovoriti na prethodna pitanja.

Opća pitanja u vezi s prethodnim pitanjima

27. Sud koji je uputio zahtjev u biti postavlja pitanje protivi li se pravo Unije, posebice članci 34. do 36. UFEU-a i/ili Direktiva o označivanju obuće i/ili Modernizirani carinski zakonik, primjeni Zakona br. 8/2013 u glavnom postupku. Ne postavlja pitanje o primjenjivosti Direktive 98/34.

28. Međutim, Komisija u svojem pisanom očitovanju tvrdi da kršenje zahtjeva mirovanja iz Direktive 98/34 također čini Zakon br. 8/2013 neprimjenjivim u svakom slučaju. Njemačka je vlada na raspravi navela da dijeli isto stajalište.

29. Slažem se s tim mišljenjem. Također smatram da Zakon br. 8/2013 nije u skladu s člancima 34. do 36. UFEU-a ni s Direktivom o označivanju obuće[27].

30. Treba li Sud razmotriti Direktivu 98/34 prije davanja odgovora sudu koji je uputio zahtjev?

31. Kao prvo, jasno je da bi sud koji je uputio zahtjev mogao odlučiti u glavnom postupku na temelju odgovora Suda da je Direktiva 98/34 spriječila provedbu Zakona br. 8/2013.

32. Kao drugo, u kontekstu zabrane iz članka 34. UFEU-a o količinskim ograničenjima uvoza i mjera s istovrsnim učinkom, Direktiva 98/34 je instrument *sui generis* namijenjen zaštiti slobodnog kretanja robe i promicanju nesmetanog funkcioniranja unutarnjeg tržišta robom i uslugama[28]. Njome se osigurava da Komisija i države članice budu upozorene prije donošenja novih tehničkih odredaba koje bi mogle stvoriti prepreke trgovini. Dakle, Direktiva 98/34 djeluje putem preventivnog nadzora[29]. Nadalje, iako je točno da Direktiva 98/34 utvrđuje postupak za transparentnost i razmjenu informacija u vezi s tehničkim standardima i propisima umjesto da sama utvrđuje materijalna pravila, nepoštovanje razdoblja mirovanja predstavlja značajnu postupovnu povredu koja tehnički propis o kojem je riječ čini neprimjenjivim[30].

24 — Presuda OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, t. 56. i navedena sudska praksa.

25 — Presuda Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, t. 28., 29. i 41. i navedena sudska praksa.

26 — Presuda Kaba, C-466/00, EU:C:2003:127, t. 41.

27 — Vidjeti točku 48. i dalje u nastavku.

28 — Presuda Fortuna i drugi, C-213/11, C-214/11 i C-217/11, EU:C:2012:495, t. 26. i navedena sudska praksa.

29 — Vidjeti uvodne izjave 2. do 6. u preambuli Direktive 98/34 i točku 11. gore.

30 — Presuda Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, t. 44. Vidjeti točku 45. u nastavku.

33. Premda je ustaljena sudska praksa da Sud ne može mijenjati pitanja koja je uputio nacionalni sud [31], na ta se pitanja treba osvrnuti s obzirom na sve odredbe prava Unije koje bi mogle biti relevantne za rješavanje spora u glavnom postupku [32]. U kontekstu upućivanja na temelju članka 267. UFEU-a u kojem se traži tumačenje odredaba prava Unije, dužnost je Suda da nacionalnom sudu da odgovor koji će mu koristiti i omogućiti mu da odluči o predmetu u kojem sudi. Sud je dužan tumačiti sve odredbe prava Unije koje nacionalni sudovi zahtijevaju kako bi odlučili o radnjama koje su u tijeku pred njima, čak i ako navedene odredbe nisu izričito naznačene u pitanjima koja su navedeni sudovi uputili Sudu [33]. To je posebice tako ako postoji očito pravno pitanje koje bi moglo biti relevantno za odlučivanje nacionalnog suda. Ako je tako, (kao u ovom slučaju) tada Sud može razmotriti to pitanje.

34. Situacija je drukčija ako se od Suda traži da donese odluku o *valjanosti* akta Unije. Tada Sud nije dužan razmotriti razlog koji nacionalni sud nije naveo [34].

35. Konkretni se zahtjev odnosi na pitanja u vezi s tumačenjem, a ne valjanosti prava Unije. Tumačenjem relevantnih odredaba Direktive 98/34 Sud bi jednostavno ispunjavao svoju dužnost da razmotri pitanja upućena s obzirom na sva pravila Unije koja su relevantna za rješavanje spora u glavnom postupku.

36. Međutim, Češka Republika uložila je na raspravi drukčiji prigovor. Navodi da se iza pitanja čini li Direktiva 98/34 Zakon br. 8/2013 neprimjenjivim krije prethodno pitanje treba li nacionalni sud ispitati to pitanje po službenoj dužnosti. Češka Republika tvrdi da nacionalni sudovi ne podliježu toj obvezi iz tri razloga: (i) u skladu s pravilom suđenja unutar granica tužbenog zahtjeva u parničnim postupcima (široko priznato nacionalno postupovno pravilo) nije moguće nadilaziti okvire djelovanja stranaka [35]; (ii) iznimku od načela nacionalne postupovne autonomije razvijene u sudskoj praksi Suda u vezi sa zaštitom potrošača [36] ne treba analogno primjenjivati na Direktivu 98/34; i (iii) nacionalnim sudovima nametnuo bi se nerealan i težak teret kada bi se od njih tražilo da utvrde, u okolnostima poput onih iz ovog predmeta, jesu li domaća pravila predstavljala tehničke propise za potrebe članka 1. stavka 11. Direktive 98/34.

37. Mislim da se navedeni prigovori ne mogu usvojiti.

38. Kao prvo, čini mi se da češka vlada poziva Sud da tom pitanju pristupi na temelju općeg poimanja da su stranke u postupku gospodari parnice i da postoji opće nacionalno postupovno pravilo sudske pasivnosti u parničnom postupku. Ali Sud nema nikakve podatke o tome sadrži li talijansko postupovno pravo takvo pravilo. Dakle, Sud ulogu takvog pravila (ako postoji) u glavnom postupku, njegov tijek i njegove posebne značajke, promatrane u cjelini nije u mogućnosti analizirati [37]. Prema mojem mišljenju, Sud ne može napraviti procjenu koja je apstraktna.

31 — Presuda Dumon i Froment, C-235/95, EU:C:1998:365, t. 25. do 27.; i RI.SAN., C-108/98, EU:C:1999:400, t. 16. i 17.

32 — Presuda Efir, C-19/12, EU:C:2013:148, t. 27.

33 — Presuda Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, t. 39.

34 — Presuda Simon, Evers & Co, C-21/13, EU:C:2014:2154, t. 26. do 28.

35 — Ustaljena je sudska praksa da se, u nedostatku usklađivanja postupovnih pravila, pravo Unije provodi u skladu s postupcima i pravilima utvrđenim nacionalnim pravom (opće načelo nacionalne procesne autonomije). To načelo podliježe dvama uvjetima. Zahtjeve koji se temelje na pravu Unije ne treba tretirati povoljnije od zahtjeva koji se temelje na nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti); a nacionalno pravo ne smije dopustiti da se ostvarivanje prava koja priznaje pravo Unije učini nemogućim ili pretjerano teškim u praksi (načelo učinkovitosti). Vidjeti, na primjer, presudu CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, t. 23. i navedenu sudsku praksu.

36 — Pri razmatranju Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) Sud je ocijenio da pravo Unije zahtijeva od nacionalnih sudova da po službenoj dužnosti ispitaju nepoštenost ugovorne odredbe ako su im dostupni potrebni pravni i činjenični elementi. To je zato što Direktiva 93/13 polazi od pretpostavke da je potrošač u slabijem položaju od prodavatelja ili dobavljača u pogledu svoje pregovaračke moći ili razine znanja. Vidjeti presudu Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, t. 48. i navedenu sudsku praksu.

37 — Presuda CA Consumer Finance, EU:C:2014:2464, t. 25.

39. Kao drugo, iz zahtjeva za prethodnu odluku jasno je da je činjenica da je Zakon br. 8/2013 dostavljen Komisiji iznesena u glavnom postupku [38]; a spis suda koji je uputio zahtjev prikazuje da Luna u svoju obranu u glavnom postupku tvrdi da je Zakon br. 8/2013 neprimjenjiv jer je donesen protivno zahtjevima mirovanja iz članka 9. stavka 1. Direktive 98/34 [39]. Stoga je jasno da, kad bi talijansko postupovno pravo sadržavalo pravilo sudske pasivnosti u parničnom postupku, sud koji je uputio zahtjev ne bi kršio to pravilo razmatranjem Direktive 98/34 ovdje. Dakle, time ne bi bila stvorena nova iznimka od načela nacionalne procesne autonomije.

40. Treće, imam određenu naklonost prema mišljenju Češke Republike da bi bilo nepotrebno opterećenje za nacionalne sudove da izvrše *ex officio* ispitivanje u svakom predmetu o tome predstavlja li određena nacionalna mjera tehnički propis koji spada u područje primjene Direktive 98/34. To pitanje nije uvijek lako odrediti.

41. Što se tiče te tvrdnje, primjećujem da prema ovim činjenicama nije bilo takvog opterećenja. Potencijalni značaj Direktive 98/34 već je bio pred sudom koji je uputio zahtjev.

42. Općenitije, ne sugeriram da nacionalni sudovi baš u svakom slučaju moraju nužno ispitati po službenoj dužnosti spada li određena mjera pod Direktivu 98/34.

43. Umjesto toga, čini mi se da se obveza ispitivanja Direktive 98/34 u svakom slučaju javlja ako su (i) činjenice i okolnosti takve da nacionalni sud pred sobom ima informacije koje ukazuju na to da su domaća pravila o kojima je riječ Komisiji dostavljena na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 98/34 ili (ii) stranka u postupku tvrdi da mjera na koju se poziva protiv nje jest mjera koja spada u područje primjene Direktive 98/34. Nacionalni sud mora potom ispitati to pitanje i, kada je to relevantno, uzeti u obzir obvezu pridržavanja obveza mirovanja iz članka 9. i posljedice nemogućnosti izvršenja protiv pojedinaca. Što se mene tiče, smatram da obveza postoji čak i ako se jedna od stranaka u glavnom postupku izričito ne poziva na nemogućnost primjene nacionalnog pravila o kojem je riječ zbog nepridržavanja Direktive 98/34.

Analiza na temelju Direktive 98/34

44. Obuća je „proizvod“ u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 98/34. Zahtjevi za označivanje sadržani u Zakonu br. 8/2013 su „tehnička specifikacija“ za potrebe članka 1. stavka 3., budući da se odnose na pakiranje, stavljanje na tržište ili označivanje proizvoda — obuće — i tako utvrđuju značajke koje se traže od tog proizvoda. Zakon br. 8/2013 sam po sebi jasno spada u područje primjene članka 1. stavka 11. kao tehnički propis. Italija je stoga trebala dostaviti Zakon br. 8/2013 na temelju članka 8. stavka 1. i poštovati razdoblja mirovanja iz članka 9.

45. Iz teksta članaka 8. i 9. Direktive 98/34 jasno je da je navedenim odredbama utvrđen postupak kojim Europska unija nadzire nacrte nacionalnih propisa, pri čemu je datum njihova stupanja na snagu uvjetovan time da im se ne protivi Komisija i/ili ostale države članice. Sud je ocijenio da je učinkovitost tog preventivnog nadzora povećana tumačenjem direktive tako da povreda obveze slanja obavijesti predstavlja značajnu postupovnu povredu koja predmetne tehničke propise čini neprimjenjivim na pojedince [40]. Iz ustaljene sudske prakse također slijedi da je tehnički propis, ako je donesen protivno zahtjevu za pridržavanje zahtjeva mirovanja iz članka 9. stavka 1. Direktive 98/34, jednako tako neprimjenjiv na pojedince [41].

38 — Vidjeti točku 18. gore.

39 — Potvrdila Komisija u svojem pisanom očitovanju.

40 — Presuda CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 41., 44. i 54.

41 — Presuda Unilever, EU:C:2000:496, t. 40. do 44. i 49.

46. Komisija je obavijest o predloženom Zakonu br. 8/2013 zaprimila 29. studenoga 2012.[42]. Nakon te obavijesti, rumunjska je vlada iznijela primjedbe na temelju članka 8. stavka 1. Direktive 98/34. I njemačka i španjolska vlada iznijele su detaljna mišljenja na temelju druge alineje članka 9. stavka 2.[43]. Komisija je na raspravi izvijestila Sud da je prvotno razdoblje mirovanja u trajanju od tri mjeseca isteklo 1. ožujka 2013., ali da je razdoblje mirovanja produljeno do 30. svibnja 2013. zbog detaljnih mišljenja. Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da je Zakon br. 8/2013 (ipak) donesen 14. veljače 2013. Datum donošenja jasno krši razdoblje mirovanja utvrđeno u članku 9. stavku 1. Direktive 98/34.

47. Iz toga slijedi da se Zakon br. 8/2013 ne može primjenjivati u postupcima između pojedinaca.

Članci 34. i 36. UFEU-a — Prvo i drugo pitanje

48. Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da se Zakon br. 8/2013 primjenjuje na proizvode od kože općenito; a ja smatram da pitanja pred Sudom obuhvaćaju sve proizvode izrađene od kože, a ne samo obuću. Budući da se Direktiva o označivanju obuće mora tumačiti s obzirom na članke 34. do 36. UFEU-a, u svakom je slučaju prikladno započeti razmatranjem tih odredaba Ugovora.

49. Obveza naznačavanja države podrijetla na proizvodima od kože koji su izrađeni u stranim zemljama koje koriste talijanske izraze *cuoio*, *pelle* ili *pelliccia* (ili njihove izvedenice ili sinonime) predstavlja mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, što slobodno kretanje takve robe čini težim ili skupljim. Odavno je prepoznato da je svrha naznačavanja podrijetla proizvoda ta da se potrošačima omogući razlikovanje domaće robe od uvozne, te da im to omogući, između ostalog, da potvrde bilo kakve predrasude koje mogu imati o stranim proizvodima. Unutar jedinstvenog tržišta zahtjev naznačavanja podrijetla ne samo da otežava stavljanje na tržište robe proizvedene u ostalim državama članicama u predmetnim sektorima, već ima i učinak usporavanja gospodarskog prožimanja tako da ometa prodaju robe proizvedene kao rezultat podjele rada između država članica[44].

50. Zahtjev za označivanje kao što je članak 3. stavak 2. Zakona br. 8/2013 ima te značajke.

51. Zahtjev takve naravi sprječava slobodan promet kože, jer kada se strana roba koja podliježe tom zahtjevu stavlja na tržište u Italiji (i) na tu robu potrošači mogu gledati negativno zbog zahtjeva za označivanje i (ii) toj se robi može uskratiti pristup na talijansko tržište ako nije udovoljeno tom zahtjevu za označivanje.

52. Zahtjev također može poskupjeti promet proizvoda od kože koji su izrađeni izvan Italije. Dakle, gospodarski subjekti koji stavljaju takvu robu na talijansko tržište morat će snositi veće troškove označivanja od svojih kolega (koji stavljaju na tržište proizvode od kože obrađene u Italiji), jer će možda morati proizvesti i pričvrstiti posebne ili dodatne oznake za talijansko tržište. To bi osobito bio slučaj da članak 3. stavak 2. Zakona br. 8/2013 čini zahtjev za označivanje podrijetla obveznim čak i tamo gdje je oznaka namijenjena tržištu Europske unije kao cjeline s izrazom „koža“ na raznim jezicima ili piktogramom kože odobrenim Direktivom o označivanju obuće (tekst je po tom pitanju nejasan).

53. Zakon br. 8/2013 je, štoviše, diskriminirajuća mjera jer se primjenjuje samo na proizvode od kože koji su izrađeni izvan Italije i nisu proizvedeni od talijanske kože. Proizvodi proizvedeni u Italiji ne podliježu dodatnom zahtjevu za označivanje, čak i ako se koristi koža koja nije talijanska, a talijanski izrazi se koriste za njezin opis.

42 — Vidjeti točku 15. i bilješku 21. gore. Taj su datum također potvrdile i njemačka vlada i Komisija u svojim odgovarajućim očitovanjima.

43 — Vidjeti bazu podataka TRIS u vezi s obavijesti br. 2012/667/I.

44 — Presuda Komisija/Njemačka, C-325/00, EU:C:2002:633, t. 23. i navedena sudska praksa.

54. Tako se ni Zakon br. 8/2013 ne može opravdati u okviru bilo koje od ograničenih iznimki iz članka 36. UFEU-a [45]. Ovdje nije moguće pozivanje na zaštitu potrošača — ta iznimka od načela slobodnog kretanja robe dostupna je samo u vezi s mjerama koje se primjenjuju bez razlikovanja [46]. Dodajem da, kao što je Sud primijetio u presudi Komisija/Ujedinjena Kraljevina [47], ako potrošač povezuje talijansko podrijetlo kože koja se upotrebljava za obuću s određenim poželjnim značajkama, u interesu je proizvođača tih proizvoda da sami naznače podrijetlo te kože, bilo na samoj robi ili na pakiranju.

55. Iz toga slijedi da je Zakon br. 8/2013 očito u suprotnosti s člankom 34. UFEU-a i ne može se izuzeti na temelju članka 36. UFEU-a [48].

Direktiva o označivanju obuće — Treće i četvrto pitanje

56. Trećim i četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita sprječava li Direktiva o označivanju obuće države članice da nametnu zahtjev za označivanje koji se odnosi na naznačavanje države podrijetla ako se talijanski izraz *pelle* (ili njegovi sinonimi) upotrebljava na etiketama pričvršćenim na predmetne proizvode od kože. Kako ja to shvaćam, navedena pitanja tiču se samo obuće, a ne proizvoda od kože općenito [49].

57. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, kada je određeno područje bilo predmet iscrpnog usklađivanja na razini Unije, nacionalne mjere u tom području moraju se ocijeniti s obzirom na relevantno usklađivanje zakonodavstva, a ne Ugovora [50].

58. Prema mojem mišljenju, Direktiva o označivanju obuće ne uređuje iscrpno sve aspekte označivanja obuće. Dakle, članak 5. izričito navodi da dodatne tekstualne informacije mogu pratiti podatke zahtijevane na temelju direktive, a sedma uvodna izjava u preambuli navodi da Direktiva o označivanju obuće „utvrđuje samo one uvjete koji su prijeko potrebni za slobodno kretanje proizvoda na koje se ona odnosi“. Međutim, direktiva iscrpno regulira označivanje materijala koji se upotrebljavaju kao glavne sastavnice obuće. Prilikom naznačavanja da je predmetna obuća napravljena od kože, treba upotrijebiti ili relevantni izraz (*cuoio* na talijanskom) ili piktogram kože iz Priloga I. točke 2. podtočke (a) alineje (i).

59. Povezano tumačenje članaka 1. i 4. i Priloga I. Direktivi o označivanju obuće ukazuje na to da direktiva ne utvrđuje minimalne zahtjeve, već iscrpna pravila. Države članice stoga nemaju pravo donijeti strože zahtjeve. Štoviše, članak 3. državama članicama izričito zabranjuje da zabrane ili spriječe promet obuće koja udovoljava zahtjevima direktive koji se odnose na označivanje.

60. Dakle, ako obuća udovoljava zahtjevima za označivanje Direktive o označivanju obuće, talijanski zakon ne smije uvjetovati njezin promet na unutarnjem tržištu time da se također naznači i zemlja podrijetla kože.

45 — Vidjeti točku 2. i bilješku 6. gore.

46 — Presuda Rewe-Zentral, 120/78, EU:C:1979:42, t. 8.

47 — Presuda Komisija / Ujedinjena Kraljevina, 207/83, EU:C:1985:161.

48 — Ništa iz dokumenata kojima Sud raspolaže ne upućuje na to da bi trebalo primijeniti članak 35. UFEU-a (zabrana količinskog ograničenja izvoza) te ja sukladno tomu nisam posvetila nikakvu posebnu analizu toj odredbi.

49 — Vidjeti članak 1. stavak 1. Direktive o označivanju obuće.

50 — Presuda AGM-COS.MET, C-470/03, EU:C:2007:213, t. 50. i navedena sudska praksa.

61. Sud koji je uputio zahtjev posebice pita je li državama članicama onemogućeno da nametnu zahtjev za označivanje poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku vezano uz proizvode proizvedene izvan Italije koji su sastavljeni od kože podrijetlom iz ostalih država članica ili iz trećih zemalja i koji su zakonito stavljeni na unutarnje tržište (treće pitanje), ili koji nisu bili prethodno zakonito stavljeni na unutarnje tržište (četvrto pitanje).

62. Čini mi se da članak 3. Direktive o označivanju obuće jasno isključuje mogućnost da nacionalna mjera kao što je Zakon br. 8/2013 nametne dodatne zahtjeve za označivanje obuće izrađene od kože koja je proizvedena u ostalim državama članicama ili zakonito stavljena na tržište u navedenim državama (takva obveza također nije u skladu s člankom 34. UFEU-a iz razloga navedenih u točkama 48. do 55. gore.). Jednako tako nije u skladu s Direktivom o označivanju obuće da se takva mjera primijeni na obuću proizvedenu u trećim zemljama, koja je napravljena od kože izrađene u tim zemljama, ako je obuća bila naknadno zakonito uvezena na unutarnje tržište.

63. Zahtjev za prethodnu odluku ne navodi udovoljavaju li obućarski proizvodi o kojima je riječ u glavnom postupku zahtjevima Direktive o označivanju obuće. Konkretno, Sudu nije rečeno jesu li izrazi *pelle* ili *vera pelle* na unutarnjoj potplati predmetne obuće pridodani podacima koje zahtijeva članak 4. i Prilog I., ili je obuća označena samo tim izrazima i nema na sebi ni piktogram za kožu iz Priloga I. točke 2. podtočke (a) alineje (i), niti pisanu oznaku na talijanskom (*cuoio*) koža.

64. U interesu dobre prakse dodajem da, ako predmetni proizvodi ne udovoljavaju zahtjevima Direktive o označivanju obuće, trebalo bi općenitije ispitati situaciju s obzirom na članak 34. UFEU-a [51].

Modernizirani carinski zakonik — Peto i šesto pitanje

65. Prema mojem mišljenju, nije potrebno ispitati je li Zakon br. 8/2013 u skladu s pravilima za utvrđivanje podrijetla proizvoda na temelju Moderniziranog carinskog zakonika Zajednice (peto i šesto pitanje). Članak 36. Uredbe br. 450/2008 bavi se određivanjem nepovlaštenog podrijetla robe u određenim okolnostima navedenim u članku 35 [52]. Čini se da ta pravila ne mogu ni dopustiti niti spriječiti primjenu članka 3. stavka 2. Zakona br. 8/2013. Nadalje, nije sporno da koža koja se koristi u proizvodnji predmetnih proizvoda od kože nije talijanskog podrijetla. Čini mi se da ni peto niti šesto pitanje stoga nisu relevantna i sukladno tomu nema potrebe da se odgovori na njih.

Zaključak

66. S obzirom na sveukupna prethodna razmatranja, mišljenja sam da bi Sud trebao na sljedeći način odgovoriti na zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Milano (Italija):

Nacionalno pravilo koje nameće obvezu naznačavanja države podrijetla na proizvodima od kože koji su izrađeni u stranim zemljama, kada su ti proizvodi opisani izrazima poput „koža“, „fina koža“ ili „krzno“ (ili njihovim izvedenicama ili sinonimima) na jeziku ili jezicima dotične države članice, jest tehnički propis u smislu članka 1. stavka 11. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa te pravila o uslugama informacijskog društva. Njegovo donošenje protivno razdoblju odgađanja propisanom u članku 9. stavku 1. navedene direktive predstavlja značajnu postupovnu povredu koja ga čini neprimjenjivim.

51 — Vidjeti točke 48. do 55. gore.

52 — Vidjeti točku 3. gore.

Takvo je pravilo u svakom slučaju diskriminirajuća mjera koja ima istovrsni učinak kao količinsko ograničenje uvoza koje je zabranjeno člankom 34. UFEU-a, a ne spada ni u jednu iznimku navedenu u njegovu članku 36. Stoga nije primjenjiv u parničnim postupcima između pojedinaca.

Konačno, to je pravilo, u mjeri u kojoj se primjenjuje na obuću koja udovoljava zahtjevima za označivanje Direktive 94/11/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. o usklađivanju prava i drugih propisa država članica u odnosu na označivanje materijala korištenih u glavnim dijelovima obuće namijenjene prodaji potrošaču, nespojivo, primjerice, s člancima 3. i 5. te direktive.

Prilog I. Direktivi 94/11/EZ

PRILOG I.

1. **Definicija određenih dijelova obuće i odgovarajući piktogrami ili pisane oznake koje se na njih odnose**

	Piktogrami	*Pismene oznake*
(a) **Gornjište** Gornjište je vanjska strana strukturnog elementa koji je pričvršćen na potplat (donjište).		F Tige D Obermaterial IT Tomaia NL Bovendeel EN Upper DK Overdel GR ΕΠΑΝΩ ΜΕΡΟΣ ES Empeine P Parte superior
(b) **Podstava i uložna tabanica** Podstava gornjišta i uložna tabanica čine unutrašnji dio obuće.		F Doublure et semelle de propreté D Futter und Decksohle IT Fodera e Sottopiede NL Voering en inlegzool EN Lining and sock DK Foring og bindsål GR ΦΟΔΡΕΣ ES Forro y plantilla P Forro e Palmilha
(c) **Potplat (donjište)** Potplat (donjište) je donji dio obuće izložen habanju i pričvršćen na gornjište.		F Semelle extérieure D Laufsohle IT Suola esterna NL Buitenzool EN Outer sole DK Ydersål GR ΣΟΛΑ ES Suela P Sola

2. **Definicije i odgovarajući piktogrami materijala**

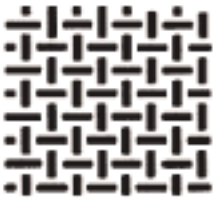
Piktogrami o materijalima moraju se nalaziti na deklaracijama pokraj piktograma o 3 dijela obuće na način predviđen člankom 4. i dijelom 1. ovu Priloga.

(a) i. **Štavljena koža**

Opći pojam za krzno ili kožu sa svojom prirodnom vlaknastom strukturom, više ili manje neoštećenom, koja je štavljena kako se ne bi raspadala. Dlaka ili vuna se može ali i ne mora ukloniti. Štavljena koža se također radi od krzna ili kože koji su tehnološkim postupkom razdvojeni ili razdijeljeni na slojeve prije ili poslije štavljenja. Međutim, ako se štavljena koža ili krzno mehanički ili kemijski rastavi na vlaknaste dijelove, komadiće ili prah te se onda, sa ili bez spajanja s vezivnim sredstvom, prerađuje u listove ili druge oblike, onda takvi listovi ili oblici nisu štavljena koža. Ako štavljena koža na sebi ima površinski premaz, nanesen na bilo koji način, ili polituru učvršćenu ljepilom, takvi površinski slojevi ne smiju biti deblji od 0,15 mm. Na ovaj se način sve kože obrađuju ne dovodeći u pitanje druge zakonske obveze, kao npr. Washingtonsku konvenciju.

Ako se pojam „koža punog zrna" („koža punog lica") upotrijebi u dodatnim pisanim informacijama sukladno članku 5., on će se primjenjivati na kožu koja ima izvornu prirodnu zrnastu površinu, kako je izložena uklanjanjem površinskog sloja, s tim da niti jedan dio površine nije uklonjen glačanjem, strugnjem ili razdvajanjem (dijeljenjem).

Piktogram	*Pismene oznake*
	F Cuir D Leder IT Cuoio NL Leder EN Leather DK Læder GR ΔΕΡΜΑ ES Cuero P Couros e peles curtidas

	Piktogram	*Pismene oznake*
(a) ii. **Koža korigiranog lica** Koža gdje premaz, kojim je korigirano lice, ne prelazi jednu trećinu ukupne debljine proizvoda, ali je deblja od 0,15 mm.		F Cuir enduit D Beschichtetes Leder IT Cuoio rivestito NL Gecoat leder EN Coated leather DK Overtrukket læder GR ΕΠΕΝΔΕΔΥΜΕΝΟ ΔΕΡΜΑ ES Cuero untado P Couro revestido
(b) **Tkani ili netkani tekstilni materijali od prirodnih ili umjetnih vlakana** „Tekstil" podrazumijeva sve proizvode koji su obuhvaćeni Direktivom 71/307/EEZ i njezinim izmjenama.		F Textile D Textil IT Tessili NL Textiel EN Textile DK Tekstil-materialer GR ΥΦΑΣΜΑ ES Textil P Têxteis
(c) **Svi ostali materijali**		F Autres matériaux D Sonstiges Material IT Altre materie NL Overige materialen EN Other materials DK Andre materialer GR ΑΛΛΑ ΥΛΙΚΑ ES Otros materiales P Outros materiais